

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA OKURYAZARLIK BECERİSİ BAŞLIĞINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Examination of the Postgraduate Theses Prepared Under the Title of Literacy Skills in the
Field of Social Studies Education

Submit Date: 2020-01-06 18:59:14

Accepted Date: 2020-01-16 20:42:01

To Reference: Güleç, Selma, Hüdavendigâr, Muhammed Nafiz (2020), Examination of The Postgraduate Theses Prepared Under The Title of Literacy Skills In The field of Social Studies Education. International Journal of Humanities and Research, February, Year 4, Issue:4, Volume:3, Pages:24-36

Selma Güleç¹
Muhammed Nafiz Hüdavendigâr²

Özet

Okuryazarlık temelde “okuryazar olma durumu” olarak tanımlanmaktadır. Buna ek olarak bu beceri okuduğunu anlama ve düşüncelerini aktarma şeklinde de karşılık bulmaktadır. Okuryazarlık kelimesi farklı isimlerin önüne gelerek çeşitli anlamlar kazanır. Böylelikle bu beceriye sahip bireyler, o alandaki bilgileri anlar, kullanır ve başkalarına aktarabilir pozisyonda olurlar. Sosyal bilgiler eğitimi bireyi hayata hazırlamada, etkin vatandaş olmada ve bir takım okuryazarlıkların kazandırılması noktasında önemli bir disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında hayatın yaşanabilirliği bakımında kıymetli olan bu okuryazarlıklar özellikle yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile de daha da zengin bir hal almıştır. Hukuk okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, harita okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve politik okuryazarlık programda geçen okuryazarlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de 2008-2019 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmış okuryazarlık becerisi konu başlığı altındaki yüksek lisans ve doktora tezlerini farklı kriterler açısından incelemektir. Bu araştırma gerek sosyal bilgiler alanında gerekse okuryazarlık becerisi ile ilgili bundan sonra yapılacak akademik çalışmalara kaynak oluşturması açısından önemlidir. Araştırmanın problem cümlesi “Sosyal Bilgiler Eğitimi alanın yapılmış okuryazarlık becerisini konu alan tezler çeşitli kriterlere göre nasıl dağılım göstermektedir?”. Araştırmada cevap aranan sorular şunlardır: Sosyal Bilgiler Eğitimi alanın yapılmış okuryazarlık becerisini konu alan tezlerin yayın yılları, hazırlandığı üniversite, hazırlayan araştırmacının cinsiyeti, okuryazarlık konu alanları, örneklem grupları ve tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri nasıl dağılım göstermektedir.

Çalışmada Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi alanın okuryazarlık becerisini konu alan lisansüstü tezlerinin; yöntem, veri toplama aracı, araştırmacı cinsiyeti, çalışma

grubu, örneklem ve konu başlığı açısından yönelimlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman incelemesi yöntemi ile kurgulanmıştır. Araştırmanın örneklemi; 2008-2019 yılları arasında yayımlanan ve YÖK Ulusal Tez Merkezine kayıtlı olan sosyal bilgiler eğitiminde okuryazarlık becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerinin tamamı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemine belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinde ölçüt örneklem kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler araştırmacılar tarafından 10 Eylül - 15 Kasım 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmada sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık konu başlığında yayımlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerine Yüksek Öğretim Kurumu’nun “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanında “Sosyal Bilgiler” ve “Okuryazarlık” anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılmıştır. Tarama sonucunda sosyal bilgiler alanında yapılan 1.517 lisansüstü tez arasından okuryazarlık konu başlığında 2008-2019 yılları arasında yayımlanan 17’si yüksek lisans ve 14’ü doktora olmak üzere toplamda 31 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır.

Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma verileri, yayımlandığı yıl, araştırmacının cinsiyeti, yayımlandığı üniversite, okuryazarlık alanı, kullanılan yöntem ve örneklem olmak üzere 6 ana başlıkta analiz edilmiştir. Sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisine yönelik lisansüstü tezlerinin yönelimlerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada 31 lisansüstü tez incelenerek şu sonuçlara ulaşılmıştır: Lisansüstü tezleri 13 farklı okuryazarlık alanında dağılım göstermektedir. MEB Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretim Programında yer alan 8 okuryazarlık alanının yanı sıra 5 farklı okuryazarlık becerisi daha çalışılmış olması çeşitlilik bakımından pozitif bir bulgudur. Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan okuryazarlık becerisi özelindeki lisansüstü

1. Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi A.B.D, Bursa, Türkiye

2. Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi A.B.D (DR), Bursa, Türkiye

tezleri örneklem grupları açısından incelendiğinde 3 farklı grupta çalışma yapıldığı görülmektedir. Öğretmen adayları en fazla çalışılan örneklem grubunu teşkil ederken en az çalışılan örneklem grubu ise öğretmenlerdir. En çok tez 2017 ve 2019 yıllarında yapılmıştır. Cinsiyetlere göre dağılım incelendiğinde doktora tezleri eşit olmasına karşın genel olarak bakıldığında erkek araştırmacıların daha fazla olduğu görülmektedir. “Medya okuryazarlığı” konu başlığı en fazla çalışılan alan olmaktadır. Son olarak nicel yöntem karma yöntem ve nitel yöntemle oranla daha fazla tercih edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, sosyal bilgiler eğitimi, okuryazarlık, lisansüstü, tez.

Abstract

Literacy is defined as a “state of being literate.” In addition, this skill corresponds to understanding what you are reading and communicating your thoughts. The word literacy comes in front of different names and gains various meanings. Thus, individuals with this skill can understand, use, and transfer information in that field to others. Social studies education is an essential discipline in preparing the individual for life, becoming an active citizen, and gaining some literacy. This literature, which is valuable in the maintenance of the livability of life in various fields of Social Sciences, has become more affluent, especially with the renewed social studies curriculum. Legal literacy, environmental literacy, digital literacy, financial literacy, map literacy, media literacy, political literacy, and the literacies emerge as last in the program.

The aim of this study is to examine the master’s and doctoral theses prepared under the title of literacy skill in the field of social studies education between the years of 2008-2019 in Turkey in terms of different criteria. This study is essential in terms of creating a resource both in the field of social studies and for future academic education to be made on literacy skills. The problem of the study was stated as “How do the theses made under the title of literacy skill in the Social Studies Education distribute according to various variables?” The questions to which answers were sought in the study are these: How do the publication years, the universities of publication, the genders of the researchers, the literacy subject areas, the sample groups and the employed research methods of the theses made under the title of literacy skill in the field of Social Studies Education distribute?

The sample of the study was composed of all the postgraduate theses published on literacy skills in the field of social studies education between the years of 2008-2019 and recorded in the HEC National Thesis Center. In the determination of the sample of the study, the criterion

sampling, one of the purposeful sampling methods, was used. The data of the study were collected by the researchers between 10th September and 15th November 2019. In the study, the master’s and the doctoral theses published under the title of literacy skill in the field of social studies education were reached via scanning the database of the Higher Education Council’s “National Thesis Center” by using the keywords of “Social Studies” and “Literacy.” As a result of the scanning, from among 1.517 postgraduate theses prepared in the field of social studies education, a total of 31 postgraduate theses, 17 master’s and 14 doctoral, published under the title of literacy between the years of 2008-2019, were reached. Each postgraduate thesis was examined separately under such categories as a method, gender, title, sample, year, and university of publication. Within the scope of the study, 31 theses were analyzed via the content analysis method, and the findings were shown via tables and graphs. The obtained data were analyzed using descriptive analysis. The research data were analyzed under six main headings, namely year of publication, the gender of the researcher, university of publication, the field of literacy, research method, and sample. In this study aims to determine the trends of the postgraduate theses prepared under the title of literacy in the field of social studies education, 31 postgraduate theses were examined, and the following results were reached. The postgraduate theses show the distribution in 13 different literacy areas. That five different literacy skills were studied in addition to 8 literacy areas included in the MNE Social Studies Education Teaching Program is a positive finding in terms of variety. Among these subject areas, the most frequently studied subject area was the skill “media literacy” in both master’s and doctoral areas. The highest number of theses was prepared between the years of 2017 and 2019. When the distribution, according to genders, was examined, it was observed that although the doctoral theses were equal, the number of male researchers was higher when it was looked in general. The title of “media literacy” was the most-frequently studied field. As a sample, mostly preservice teachers were chosen. Finally, the quantitative method was preferred more frequently than mixed and qualitative methods. In the direction of these results, various suggestions were made.

Keywords: Social studies education, literacy, postgraduate, thesis.

GİRİŞ

Sosyal bilgiler, çocuklara toplumla ilgili gerekli ve yararlı olan gerçeklerin okulda verildiği bir ders olarak tanımlanmaktadır. Sosyal bilgiler eğitimi, eğitim kurumlarına bir konu alanı ya da ders olarak, ABD'nin 1800'lü yılların sonları ile 20. yüzyılın başlarında yaşadığı sosyal, kültürel, ekonomik alanlardaki büyük dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm aramak ve ulusal toplum anlayışını oluşturmak için konulmuştur (Safran, 2011; Sever, 2015).

Sosyal bilgiler dersi, çocuğun sosyalleşmesi sürecinde çocuğu içinde yaşadığı toplumun etkin bir üyesi yaparak, çocuğun gelişmeleri yakından takip ederek karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilmesine yardımcı olur (Çelikkaya, 2013). Sosyal bilgiler dersi çağın gerektirdiği insan tipini yetiştirmede hemen hemen her dönem önemli olmuştur. Sosyal Bilgiler dersi bireylere toplumu tanıtmak ve toplumsal kimliği kazandırmak için uygun içeriğe sahip olan bir derstir (Karasu-Avcı ve İbret, 2018).

Sosyal bilgiler, temel eğitim öğrencilerinin değişen ve sürekli gelişen dünya düzeninde, hayatlarında gerekli olan bilgi, beceri, değer ve tutumlarını geliştirmek amacıyla, içeriğini temelde sosyal ve beşeri bilimlerden alan ve bunun yanında yeri geldiğinde insana dair her türlü disiplin ve çalışma alanından da yararlanma yoluna giden bir öğretim programı, bir temel eğitim dersi ve çalışma alanıdır (Sever, 2015; Öztürk, 2015). Sosyal bilgiler dersi yaşamla ilişki olan bir ders olup, sosyal bilimlerin devasa birikiminin genç nesle nasıl aktarılabilceği sorusunun pratik bir çözümü olarak ortaya çıktığı görülmektedir (Altun, 2013).

Sosyal bilgiler öğretim programı incelendiğinde yapısı gereği bir çok okuryazarlık becerisini öğrenciyi aktarmayı amaçlamaktadır. Sosyal bilimlerin farklı disiplinlerini bünyesinde barındıran sosyal bilgiler eğitimi okuryazarlıklar açısından geniş ve zengin bir yelpazede lisansüstü tezi karşımıza çıkmaktadır.

Zamanın gereklilikleri ile çeşitlenen okuryazarlık alanları, sosyal bilimlerle ilişkili olarak sosyal bilgiler öğretim programlarında yer almaya başlamıştır. Bahsi geçen konular ışığında 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan okuryazarlık beceri alanları Tablo 1'de gösterilmiştir:

1	Araştırma	2	Çevre okuryazarlığı	3	Değişim ve sürekliliği algılama
4	Dijital okuryazarlık	5	Eleştirel düşünme	6	Empati
7	Finansal okuryazarlık	8	Girişimcilik	9	Gözlem
10	Harita okuryazarlığı	11	Hukuk okuryazarlığı	12	İletişim
13	İş birliği	14	Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	15	Kanıt kullanma
16	Karar verme	17	Konum analizi	18	Medya okuryazarlığı
19	Mekân algılama	20	Öz denetim	21	Politik okuryazarlık
22	Problem çözme	23	Sosyal katılım	24	Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
25	Türkeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	26	Yenilikçi düşünme	27	Zaman ve kronolojiyi algılama

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Temel Beceriler (MEB,2018).

TDK (Türk Dil Kurumu)' da okuryazarlık kelimesini; "okuryazar olma durumu" olarak tanımlamaktadır. Türkiye Bilimler Akademisi sözlüğünde okuryazarlık, "yalnızca okuma ve yazma becerisini edinmiş olma ve kendi toplumsal ve ekonomik çevresindeki insanlara göre, ortalama bir okuma-yazma yeterliği edinmiş olma" (TÜBA, 2011) şeklinde tanımlanmaktadır.

Okuryazarlık kavramına baktığımızda, bu kavramın iki terimin (okuma ve yazma) birleştirilmesiyle meydana gelip, yeni bir anlam kazandığını görmekteyiz. Bu terimlerin gerektirdiği temel işlevler; okuduğunu anlama ve düşüncelerini yazılı olarak ifade edebilmedir. Bu işlevlerin ileri bir düzeyi, işlevsel okuryazarlık olarak tanımlanabilir. Yani, işlevsel okuryazarlık, okuma ve yazma ile ilgili işlevleri ne kadar etkili ve sıklıkla kullandığını ifade eder (Altınbilek ve Sanalan, 2005; Aşıcı, 2009).

Okuryazarlık kavramı farklı yerlerde kullanıldığında farklı anlamlar kazanmaktadır. Okuryazarlık, kişilerin duygu ve düşüncelerini sözlü ya da yazılı olarak karşı tarafa doğru şekilde aktarması, başkalarının yazdıklarını veya söylediklerini doğru algılaması ve kendi bilgilerini etkili şekilde kullanabilme becerisi olarak açıklanabilir (Güneş, 2000). Okuryazarlık yalnızca tek bir kavramı değil, genel olguları da kapsayacak hale gelmiştir. Okuryazarlık kavramı, farklı isimlerin önüne gelerek çeşitli anlamlar kazandırmıştır (Altun, 2005).

Okuryazarlık, bir beceri olarak düşünüldüğünde, özellikle belirli ifadeleri kodlama, çözme ve anlam eşleştirmenin yanı sıra, aynı zamanda üst düzey bilişsel süreçleri işe koşarak, zihinsel bir süreç olan anlam kurmaya vurgu yapmaktadır. Okuryazarlık kavramı, toplumların eğitim politikaları içerisinde yer alan önemli bir kavram olarak, günümüz eğitim sistemlerine yön verebilecek yapıda, dikkate değer bir beceri olarak ele alınmaktadır (Önal, 2010; Aşıcı, 2009).

Okuryazarlıkla alakalı tüm bilim dallarındaki teorilerin temel iddiası; "bireyin zihinsel işlevlerini birçok alanda özgün düşünsel araçları kullanabilecek şekilde geliştirmesi gerektirdiğidir" şeklindedir.

Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan becerileri okuryazarlık becerileri boyutunda incelediğimizde; 2005 sosyal bilgiler öğretim programında medya okuryazarlık becerisine yer verilmesine karşın, diğer okuryazarlık becerilerine doğrudan yer verilmemiştir. 2005 Sosyal bilgiler öğretim programı okuryazarlık becerilerini kazandırmada kısıtlı kalmıştır. Bu amaçla 2018 programlarında okuryazarlık becerilerine kapsamlı bir biçimde yer verilmiştir.

2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan 9'u genel 6'sı sosyal bilgiler dersine özgü toplamda

15 beceri bulunmaktayken 2018 yılında yenilenen sosyal bilgiler programı ile bu sayı 27 olmuştur. (Sözen ve Ada, 2018). Bu becerilerin 7'si okuryazarlık başlığı altındaki temel becerilerdir. Bu bağlamda yer alan beceriler; çevre okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve politik okuryazarlık olarak geçmektedir (MEB, 2018). Sosyal bilgiler öğretim programı bireylere bilgi çağında gerekli olan okuryazarlık becerilerini kazandırabilmede günümüzde hedef edildiği beceriler ile en aktif ders olarak yer almaktadır. Sosyal bilgiler dersi becerileri birçok okuryazarlık türünü bünyesinde barındırmakta ve geleceğe etkin vatandaşlar yetiştirmede çok yönlü bir işlev görmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkiye'de 2008-2019 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmış okuryazarlık becerisi konu başlığı altındaki yüksek lisans ve doktora tezlerini farklı kriterler açısından incelemektir. Bu araştırma gerek sosyal bilgiler alanında gerekse okuryazarlık becerisi ile ilgili bundan sonra yapılacak akademik çalışmalara kaynak oluşturması açısından önemlidir.

Araştırmanın problem cümlesi "Sosyal Bilgiler Eğitimi alanının yapılmış okuryazarlık becerisini konu alan tezler çeşitli kriterlere göre nasıl dağılım göstermektedir". Araştırmada cevap aranan sorular şunlardır: Sosyal Bilgiler Eğitimi alanının yapılmış okuryazarlık becerisini konu alan tezlerin yayın yılları, hazırlandığı üniversite, hazırlayan araştırmacının cinsiyeti, okuryazarlık konu alanları, örneklem grupları ve tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri nasıl dağılım göstermektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi alanının okuryazarlık becerisini konu alan lisansüstü tezlerinin; yöntem, veri toplama aracı, araştırmacı cinsiyeti, çalışma grubu, örneklem ve konu başlığı açısından yönelimlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman incelemesi yöntemi ile kurgulanmıştır. Doküman incelemesi yöntemi; araştırılmak istenen olgu hakkında, gözlem ve görüşme yapmaya gerek olmaksızın yazılı materyalleri analiz etmede kullanılan bir yöntemdir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi; 2008-2019 yılları arasında yayımlanan ve YÖK Ulusal Tez Merkezine kayıtlı olan sosyal bilgiler eğitiminde okuryazarlık becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerinin tamamı oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemine belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinde ölçüt örneklem kullanılmıştır. Amaçlı Örneklem yöntemi; araştırmaya konu olan örnekleme, belirli bir kıstas getirilmesiyle oluşan örneklem biçimidir (Büyüköztürk vd., 2009).

Veri Toplama Süreci

Araştırmaya ilişkin veriler araştırmacılar tarafından 10 Eylül - 15 Kasım 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmada sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık konu başlığında yayımlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerine Yüksek Öğretim Kurumu'nun "Ulusal Tez Merkezi" veri tabanında "Sosyal Bilgiler" ve "Okuryazarlık" anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılmıştır. Tarama sonucunda sosyal bilgiler alanında yapılan 1.517 lisansüstü tez arasından okuryazarlık konu başlığında 2008-2019 yılları arasında yayımlanan 17'si yüksek lisans ve 14'ü doktora olmak üzere toplamda 31 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel Analiz; verilerin özgün formuna bağlı kalarak ve doğrudan alıntılar yaparak önceden belirlenmiş bir çerçeve dahilinde nitel verilerin işlenmesidir. Bu analiz yönteminde temel amaç elde edilen bulguları okuyucuya, "özetlenmiş ve yorumlanmış" bir şekilde aktarmaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Her lisansüstü tez; yöntem, cinsiyet, konu başlığı, örneklem, yıl ve yayımlanan üniversite gibi kategorilerde ayrı ayrı incelenmiştir. Araştırma kapsamında 31 tez içerik analizi ile analiz edilmiş ve bulgular tablo ve grafikler ile gösterilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, çalışma sonucunda elde edilen veriler araştırmanın amacı doğrultusunda yukarıda belirlenen alt amaçlar çerçevesinde tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı İle İlgili Bulgular

Aşağıdaki tabloda alandaki okuryazarlık becerisi ile alakalı lisansüstü tezlerin yıllarına göre dağılımı verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan ilk tez 2008 yılına aittir. Yüksek lisans tezleri özellikle son 3 yılda ağırlık kazanırken, en fazla yüksek lisans tezi araştırmanın yapıldığı yıl olan 2019'da yayımlanmıştır. İlk doktora tezinin yayımlandığı 2009 yılından 2019 yılına kadar çeşitli sayılarda doktora tezi yayımlanırken en fazla tez 2013 yılında yayımlan-

Yıl	Yüksek lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
2019	6	34	1	7	7	22
2018	2	12	2	14	4	14
2017	4	24	2	14	6	20
2016	-	0	2	14	2	6
2015	1	6	-	0	1	3
2014	1	6	-	0	1	3
2013	1	6	3	21	4	14
2012	-	0	-	0	0	0
2011	1	6	1	7	2	6
2010	-	0	2	14	2	6
2009	-	0	1	7	1	3
2008	1	6	-	0	1	3
Toplam	17	%100	14	%100	31	%100

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı.

mıştır. Genel olarak lisansüstü tezleri incelendiğinde en fazla oran 2017 ve 2019 yıllarında karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra 2012 yılında ne yüksek lisans ne de doktora tezi, okuryazarlık alanında yayımlanmamıştır.

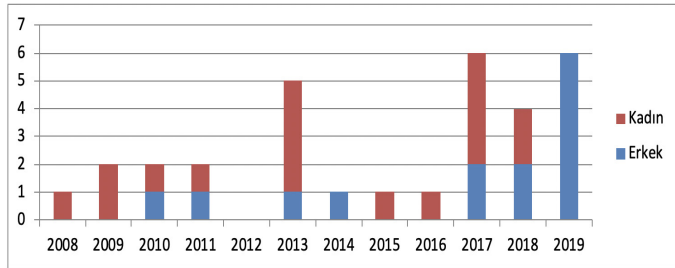
Tezlerin Araştırmacı Cinsiyetine Göre Dağılımı İle İlgili Bulgular

Aşağıdaki tabloda sosyal bilgiler eğitiminde alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırmacı cinsiyetine göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırmacı Cinsiyetine Göre Dağılımı.

Araştırmacının Cinsiyeti	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kadın	7	%41	7	%50	14	%45
Erkek	10	%59	7	%50	17	%55
Toplam	17	%100	14	%100	31	%100

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırmacı Cinsiyetine Göre Dağılımı.

Grafik 1. Yıllara Göre Araştırmacıların Cinsiyetlerini Gösteren Grafik

Okuryazarlık becerisine ilişkin Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yayımlanan lisansüstü tezlerin araştırmacı cinsiyetine göre dağılımını gösteren Tablo 3 incelendiğinde, yüksek lisans tezleri bakımından erkek araştırmacıların %59'luk oran ile kadın araştırmacılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Doktora tezleri incelendiğinde kadın araştırmacılar ile erkek araştırmacılar arasında bir denge olduğu görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise lisansüstü tez sayıları bakımında erkek araştırmacılar %55'lik oranla sayısal üstünlüğe sahiptir.

Tezlerin Hazırlandığı Üniversiteye Göre Dağılımı İle İlgili Bulgular

Aşağıdaki tabloda sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin yayımlanan üniversitelere göre dağılımı verilmektedir.

Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Gazi Üniversitesi	1	%6	8	%58	9	%30
Marmara Üniversitesi	-	%0	4	%28	4	%13
Dumlupınar Üniversitesi	-	%0	1	%7	1	%3
Necmettin Erbakan	-	%0	1	%7	1	%3
Ömer Halisdemir Üniversitesi	3	%17	-	%0	3	%10
Bolu Abant İzzet Baysal Üni	1	%6	-	%0	1	%3
İnönü Üniversitesi	2	%11	-	%0	2	%6
Cumhuriyet Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Uludağ Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Fırat Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Erciyes Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Bahçeşehir Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Pamukkale Üniversitesi	1	%6	-	%0	1	%3
Zonguldak Karaelmas Üni.	1	%6	-	%0	1	%3
Toplam	17	%100	14	%100	31	%100

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yapılan Üniversitelere Göre Dağılımı.

Tablo 4 incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin en fazla yapıldığı üniversite olarak karşımıza Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi (%17) çıkmaktadır. Marmara ve Dumlupınar üniversitelerinde okuryazarlık alanında doktora tezi yazılmasına karşın yüksek lisans tezi yazılmamıştır. Sosyal bilgiler alanında yapılan okur yazarlık alanındaki doktora tezleri incelendiğinde ise en yüksek oran %58 ile Gazi Üniversitesidir. Marmara Üniversitesinde bu oran %28 iken Dumlupınar Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi %7'lik bir oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Sosyal bilgiler eğitiminde, okuryazarlık alanında yazılan doktora ve yüksek lisans tezlerinin dağılımı incelendiğinde ilk sırada Gazi Üniversitesi yer almaktadır.

2009- 2019 yılları arasında Sosyal bilgiler eğitiminde hazırlanan okuryazarlık becerisi konulu doktora tezleri

Tablo 5' te ablodada sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan doktora tezlerine ilişkin bilgiler verilmektedir.

Adalar, (2019) finansal okuryazarlığı konu alan çalışmasında bir model önerisi ortaya koymuştur. Karma yöntem ile hazırlanan bu çalışmada örneklem grubunu üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çeşitli finansal okuryazarlık deneyimlerine yer verilen bir finansal okuryazarlık eğitim modelinin sosyal bilgiler öğretmen adayları için işlevsel ve etkili bir biçimde uygulanabilir bir model olduğu sonucuna varılmıştır.

Sayı	Yıl	Tez Adı
1	2009	İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi
2	2010	Medya Okuryazarlığının Sosyal Bilgiler Programlarıyla İlişkilendirilmesi Ve Öğretim
3	2010	İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğrencilerinde Ekonomi Okuryazarlığının Durumu Ve Geliştirilmesi
4	2011	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi
5	2011	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlığı Düzeylerinin Ve Teknoloji İle Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi
6	2013	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yararlanılan Sınıf İçi Tarihi Roman Kullanım Tekniklerinin Öğrencilerin Tarih Okuryazarlığı Düzeylerine Etkisi
7	2013	Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Çerçevesinde Hukuk Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi
8	2013	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilimsel Okuryazarlıklarının Geliştirilmesi: 'Bilim Teknoloji Sosyal Değişme' Dersinin Eylem Araştırması İle Tasarlanması
9	2016	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Siyaset Okuryazarlık Durumları
10	2017	Sosyal Bilgiler Dersinde Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması
11	2017	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tamamlayıcı Ölçme-Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Okuryazarlık Düzeylerinin Mikroöğretim Aracılığıyla Geliştirilmesi
12	2018	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Yönelik Medya Okuryazarlığı Eğitimi Modeli
13	2018	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Algılarının İncelenmesi
14	2019	Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitiminde Finansal Okuryazarlık Ve Öğretimi: Bir Model Önerisi

Tablo 5. Okuryazarlık Becerisi Üzerine Yayımlanmış Doktora Tezlerinin Listesi

Dolanbay (2018) medya okuryazarlığını konu alan, sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik “öğretmen eğitimi modeli” tasarlamıştır. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan bu çalışmanın örneklem grubunu öğretmen adayları teşkil etmektedir. Araştırma sonucunda bu eğitim modelinin örneklem grubunun kişisel, akademik ve mesleki bakımdan katkıda bulunacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Özel, (2018) çalışmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı algılarını incelemiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı algılarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Gönfer, (2017) sosyal bilgiler dersi kapsamında okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması yapmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile desenlenen bu çalışma sosyal bilgiler dersi alan ilkökul öğrencileri örneklem grubunu teşkil etmektedir. Araştırma neticesinde öğrencilerin gerek genel okuryazarlık becerileri gerekse sosyal bilgiler özelindeki okuryazarlık becerileri uygulama sonucunda olumlu yönde gelişmiştir.

Tünkler, (2017) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tamamlayıcı ölçme- değerlendirme tekniklerine yönelik okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesinde mikroöğretimin etkisinin incelendiği çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Mikroöğretimin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme okuryazarlığına pozitif yönde etki sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Faiz, (2016) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının finansal okuryazarlığı mevcut durumlarını belirlemek için yaptığı çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerini kullanmıştır. Vatandaşlık eğitiminin aileden başlayıp ve

ömür boyu sürmesi gerekirken bir eğitim siyaset okuryazarlığının ise ortaokulda başlaması gerek bir eğitim olduğunu belirtmiştir.

Keçe, (2013) sınıf içinde kullanılan romanların öğrencilerin tarih okuryazarlığı düzeylerine etkisini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında ortaokul 7. Sınıf öğrencileri örneklem grubu olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerinden yararlanan bu çalışmada öğrencilerin tarih okuryazarlığı düzeylerinin geliştirilmesinde tarihi roman kullanımına dair bir takım öneriler sunmuştur.

Oğuz (2013) Ortaokul sosyal bilgiler dersi alan öğrencilerin hukuk okuryazarlıkları düzeylerini belirlemeyi amaçlayan çalışmasında nicel araştırma yöntemi ile desenlemiştir. Sonuç olarak 8. Sınıf öğrencilerinin hukuk okuryazarlığı ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tunç-Şahin (2013) çalışmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilimsel okuryazarlık becerilerini geliştirmek amacıyla bir ders tasarımı ve bu tasarımın uygulanabilirliğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Öğretmen adaylarının örneklem grubu olarak seçtiği çalışmada Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırmasını kullanarak bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu doğrultuda uygulamalar öğretmen adaylarının bilimsel okuryazarlık düzeylerine pozitif yönde katkı sağlamıştır.

Karatekin (2011) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi çalışmasında araştırmacı nicel araştırma yöntemi kullanılarak desenlemiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre bilgi ve davranışları orta, duyuşsal eğilimleri yüksek ve bilişsel becerileri ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Yiğit, (2011) teknoloji okuryazarlığını incelediği tez çalışmasında örneklem grubu olarak öğretmen adayları ile çalışmıştır. Karma yöntem kullanarak yapılan bu çalışmada, teknoloji eğitimi programının teknoloji okuryazarlığı düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Altun, (2010) nitel ve nicel araştırma yöntemleri ile desenlediği çalışmasında, Türkiye'deki sosyal bilgiler öğretim programı içerisinde yer alan medya okuryazarlığı konularının diğer ülke programlarındaki konular ile nasıl ilişkilendirilebileceği ve “medya bilgisinin doğruluğu” konusunun önerilen ve var olan sosyal bilgiler programı arasında anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda medya okuryazarlığı paket programı ile yapılan uygulamalar sonucunda var olan programa göre medya okuryazarlığı başarısının daha olumlu bir şekilde etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Süntar-Akhan (2010) ortaöğretim sosyal bilgiler öğrencilerinin ekonomik okuryazarlık durumlarının tespiti ve bu durumun geliştirilmesinin amaçlandığı çalışmada karma yöntem kullanmıştır. Örneklem grubu olarak 7. sınıf sosyal bilgiler öğrencileri ile çalışan araştırmacı sonuç olarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersini bitirdiklerinde sosyo ekonomik durum ve cinsiyet değişkenlerinde bir farklılık olmaksızın gerekli ekonomik okuryazarlığı ulaştığı tespit edilmiştir.

Gençtürk (2009) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesin amaçladığı çalışmada öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlık seviyelerinin yeterli olmadığı sonucuna varmıştır.

2008- 2019 yılları arasında Sosyal bilgiler Eğitimi alanında hazırlanan okuryazarlık becerisi konulu yüksek lisans tezleri

Aşağıdaki tabloda sosyal bilgiler eğitiminde alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan yüksek lisans tezleriyle ilgili bilgiler verilmektedir.

Sayı	Yıl	Tez Adı
1	2009	İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi
2	2010	Medya Okuryazarlığının Sosyal Bilgiler Programlarıyla İlişkilendirilmesi Ve Öğretim
3	2010	İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğrencilerinde Ekonomi Okuryazarlığının Durumu Ve Geliştirilmesi
4	2011	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi
5	2011	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlığı Düzeylerinin Ve Teknoloji İle Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi
6	2013	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yararlanılan Sınıf İçi Tarihi Roman Kullanım Tekniklerinin Öğrencilerin Tarih Okuryazarlığı Düzeylerine Etkisi
7	2013	Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Çerçevesinde Hukuk Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi
8	2013	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilimsel Okuryazarlıklarının Geliştirilmesi: 'Bilim Teknoloji Sosyal Değişme' Dersinin Eylem Araştırması İle Tasarlanması
9	2016	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Siyaset Okuryazarlık Durumları
10	2017	Sosyal Bilgiler Dersinde Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması
11	2017	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tamamlayıcı Ölçme-Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Okuryazarlık Düzeylerinin Mikroöğretim Aracılığıyla Geliştirilmesi
12	2018	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Yönelik Medya Okuryazarlığı Eğitimi Modeli
13	2018	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Algılarının İncelenmesi
14	2019	Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitiminde Finansal Okuryazarlık Ve Öğretimi: Bir Model Önerisi

Tablo 6. Okuryazarlık Becerisi Üzerine Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezlerinin Listesi

Demir, (2019) çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlık durumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Nicel araştırma yöntemi ile desenlenmiş olan çalışmada ülke meselelerini tartışan öğretmen adaylarının tartışmayan öğretmen adaylarına göre siyaset okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Yaman, (2019) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini tespit etmek için nicel bir çalışma ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda çeşitli bulgu ve önerilere yer verilmiştir.

Çakır, (2019) sosyal bilgiler dersi alan ortaokul öğrencilerine yansıtıcı düşünce etkinlikleri uygulamanın tarihsel okuryazarlık tutum ve başarı düzeylerine etkisini inceleyen çalışması nicel araştırma yöntemleri kullanılarak desenlenmiştir. Araştırma sonucunda bahsi geçen yansıtıcı düşünce tekniklerinin uygulandığı deney grubu ile uygulanmayan kontrol grubu arasında deney grubu lehine başarı puanı yüksek çıkmıştır.

Tepe, (2009) çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerisi hakkındaki

düşüncelerini incelediği çalışmasını hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerini kullanarak desenlemiştir. Araştırma sonucunda bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin dijital okuryazarlık becerisinin “teknik” boyutunda, kadın ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri farklılık göstermiştir.

Er, (2019) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının finansal okuryazarlık düzeylerini incelediği çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanmıştır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının para yönetimi ve para yönetimi öz yeterlilik algılarının ortalama düzeyde olup geliştirilmeye ihtiyacı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Uyar, (2019) coğrafya okuryazarlığı ve öğretimi konusunda yaptığı çalışmada Ankara ilinde bulunan bazı sosyal bilgiler öğretmenlerini örneklem grubu olarak ele almıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışma coğrafya okuryazarlığı bakımında öğretmenleri örneklem grubu olarak seçen nadir çalışmalardan birisidir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenleri coğrafya okuryazarlığını, ülkemizin, dünyamızın, canlı ve cansız çevrenin tanınması ve tanıtılabilmesi becerisidir şeklinde tanımlamışlardır

Kranda (2018) ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki grafik okuryazarlıklarını incelediği çalışmada, nitel ve nicel tekniklerin birlikte kullanıldığı karma model uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin grafik okuryazarlık becerilerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Güney, (2018) sosyal medya kullanımının medya okuryazarlığına olan etkilerini incelediği çalışmada örneklem grubu olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarını ele almıştır. Nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışma neticesinde medya okuryazarlık düzeylerinin yüksek, sosyal medya tutumlarının ise kısmen olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Yıldırım, (2017) Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin medya okuryazarlığı eğitimiyle ilgili beceri ve görüşlerinin incelendiği çalışmada karma yöntem kullanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin medya okuryazarlığı yeterlilikleri ölçeğinden 86,56 puan alarak “kısmen yeterli” olarak nitelendirilmiştir.

Demir (2017) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı düzeylerini incelediği çalışmada nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma neticesinde öğretmen adaylarının bilgiyi elde ederken ve paylaşırken etik değer ve ilkelere dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kara, (2017) çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hukuk okuryazarlıkları düzeylerini belirlemek için yaptığı çalışmada karma yöntem kullanmıştır. Öğretmen adaylarının hukuk okuryazarlığı becerilerinin

tutum, bilgi ve davranış düzeyleri bakımından orta seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Azrak (2017) ölçme ve değerlendirme okuryazarlık becerisini konu alan çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adayları araştırmanın örneklem grubunu teşkil etmektedir. Nicel araştırma yöntemi kullanılan tez çalışmada öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlık becerilerinin yetersiz olduğu ve geliştirilmeye açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cendek (2015) ortaokul öğrencilerinde harita okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi amacıyla öğretmen görüşlerini aldığı çalışmada nitel araştırma deseni kullanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, konu ile ilgili yetersiz bilgiye sahip olduğu, ders sayısının yetersiz aksine kazandırılması amaçlanan kazanımların yoğun olması gibi nedenlerden dolayı öğrencilere harita okuryazarlığı becerisini aktarma konusunda yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Kurtulmuş (2014) çalışmada sosyal bilgiler eğitiminde medya okuryazarlığı eğitiminin ortaokul öğrencileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Medya okuryazarlığı dersinin anlatıldığı deney grubunda bu ders anlatılmayan kontrol grubuna göre pozitif puanlar alınmıştır.

Çinelioğlu, (2013) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı dersine olan tutumlarını incelediği çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Genel tutum puanları medya okuryazarlığı dersi alan öğretmen adaylarında anmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksel olarak çıkmıştır.

Çelik (2011) Çok kültürlü bir bakış açısı geliştirilmesinde medya okuryazarlığı dersinin rolünün incelediği çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adayları örneklem grubudur. Nicel araştırma deseni uygulanan çalışma sonucunda kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olmamasına rağmen dersin uygulandığı deney grubunda ön test ve son test puanlarında anlamlı bir fark saptanmıştır.

Tunç-Şahin (2008) sosyal bilgiler alanında okuryazarlık becerisi üzerine ilk kez yapılan çalışmada sosyal bilgiler öğrencilerinin metni anlama, yorumlama ve sorgulamaya yönelik bilimsel okuryazarlık beceri düzeylerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bazı sonuçlara ulaşılmıştır, örneğin sınıf düzeyleri, cinsiyet ve kütüphaneye sahip olma durumları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tezlerin Okuryazarlık Konu Alanlarına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloda sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin okuryazarlık konu alanlarına göre dağılımı verilmekte-

dir

Okuryazarlık Alanı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Grafik Okuryazarlığı	1	%6	-	%0	1	%3
Finansal Okuryazarlık	1	%6	2	%15	3	%10
Bilgi Okuryazarlığı	1	%6	-	-	1	%6
Bilimsel Okuryazarlık	1	%6	1	%7	2	%6
Medya Okuryazarlığı	5	%29	3	%22	8	%26
Çevre Okuryazarlığı	-	-	1	%7	1	%3
Dijital / Teknoloji Okuryazarlığı	1	%6	1	%7	2	%6
Tarih Okuryazarlığı	1	%6	1	%7	2	%6
Coğrafya Okuryazarlığı	1	%6	1	%7	2	%6
Siyaset Okuryazarlığı	2	%11	1	%7	3	%10
Hukuk Okuryazarlığı	1	%6	1	%7	2	%6
Ölçme-Değerlendirme Okuryazarlığı	1	%6	1	%7	2	%6
Harita Okuryazarlığı	1	%6	-	%0	1	%3
Genel Değerlendirme	-	%0	1	%7	1	%3
Toplam	17	%100	14	%100	31	%100

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Okuryazarlık Konu Başlıklarına Göre Dağılımı

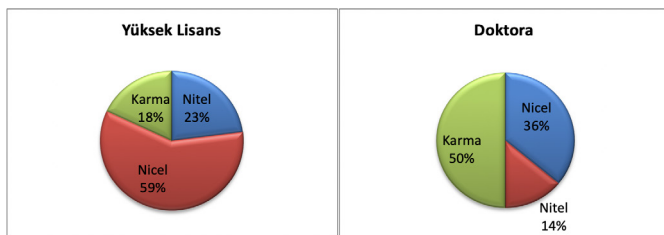
Sosyal bilgiler eğitimi okuryazarlık becerilerini inceleyen 31 adet doktora ve yüksek lisans tezi 13 farklı okuryazarlık becerisini incelemektedir. Bunlar içerisinde en fazla sayıya sahip olan 5'i yüksek lisans 3'ü de doktora tezi olmak üzere toplam 8 lisansüstü tez ile medya okuryazarlığıdır. Bu sayıya en yakın olan çalışmalar ise 3 tez ile "Siyaset Okuryazarlığı" ve "Finansal Okuryazarlık" becerilerini inceleyen lisansüstü tezleri olmuştur.

Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı İle İlgili Bulgular

Aşağıdaki tabloda sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nitel Yöntem	4	23	2	14	6	20
Nicel Yöntem	10	59	5	36	15	48
Karma Yöntem	3	18	7	50	10	32
Toplam	17	%100	14	%100	31	%100

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı.

Grafik 2. Araştırma Yöntemlerinin Yüksek Lisans ve Doktora Göre Dağılımı

Hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı incelendiğinde; yüksek lisans tezlerinin yarısından fazlasının nicel(%59) araştırma yöntemleri ile hazırlandığı anlaşılmaktadır. Doktora tezlerinin çoğunluğunun karma yöntem(%50) ile yapıldığı görülmektedir. Nitel yöntem her iki alanda da en az oranda karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte genel tabloda en fazla kullanılan araştırma yöntemi %48 oranla nicel yöntemdir.

Tezlerin Örneklemelerine Göre Dağılımı İle İlgili Bulgular

Aşağıdaki tabloda sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin örneklem gruplarına göre dağılımı verilmektedir.

Örneklem Grubu	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ortaokul (5.6.7 ve 8.sınıflar)	5	%29	6	%43	11	%36
Öğretmen adayları	10	%59	8	%57	18	%58
Öğretmen	2	%12	-	%0	2	%6
Toplam	17	%100	14	%100	31	%100

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Örneklemelerine Göre Dağılımı.

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan okuryazarlık becerisi ile ilgili lisansüstü tezlerin örneklemi 3 ana grubun oluşturduğu görülmektedir. Her iki alanda da öğretmen adayları ilk sırada yer almaktadır (%58). En az çalışılan örneklem grubu ise öğretmenlerdir (%6). Ortaokul sosyal bilgiler dersi alan öğrenciler ise 2. sırada yer almaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisine yönelik lisansüstü tezlerinin yönelimlerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada 31 lisansüstü tez incelenerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelenen çalışmaların 17'sinin yüksek lisans 14'ünün ise doktora tezlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. Okuryazarlık becerisi ile ilgili sosyal bilgiler alanındaki ilk yüksek lisans tezi 2008 ilk doktora tezi ise 2009 yılında yayımlanmıştır. Bu alanda yapılmış yüksek lisans tezleri doktora tezlerine göre az da olsa fazladır. Bunun yanı sıra en fazla lisansüstü tez yayımlanan yıl 2017 ve 2019 yıllarıdır. Yayımlanan tezlerin %40'ı bu yıllar içerisinde yayımlanmıştır. Oğuz-Haçat ve Demir (2018), çalışmalarında sosyal bilgiler eğitimi alanında en çok tezin 2017 yılında çalışıldığını tespit etmiştir. Bu doğrultusunda çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Bunun yanı sıra 2012 yılında hem yüksek lisans hem de doktora sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan okuryazarlık becerisi ile ilgili lisansüstü tezi yayımlanmamıştır.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan ve okury-

azarlık becerisini inceleyen lisansüstü tezleri 17 farklı üniversitede yapıldığı görülmektedir. İncelenen yüksek lisans tezlerinin en fazla yapıldığı üniversite olarak karşımıza Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi çıkmaktadır. Bu alanda yapılan gerek doktora tezleri gerekse lisansüstü tezleri genel olarak incelendiğinde Gazi Üniversitesi en fazla çalışma yapılan üniversite olarak açık ara öndedir. Gazi Üniversitesi'nin en fazla tez yayımlanan üniversite olması durumu, Şahin, Gögebakan-Yıldız ve Duman (2011), Dilek, Baysan ve Öztürk (2018), Oğuz-Haçat ve Demir (2018) ve Kaymakçı (2017)'nin çalışmalarında da paralellik göstermektedir. Bu çalışmalarda, Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezlerinin Gazi Üniversitesi lehine yüksek olmasının sebebi olarak, Gazi Üniversitesinin öğretim üyesi kadrosunun geniş olması olarak gösterilmiştir.

Lisansüstü tezleri 13 farklı okuryazarlık alanında dağılım göstermektedir. MEB Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretim Programında yer alan 8 okuryazarlık alanının yanı sıra 5 farklı okuryazarlık becerisi daha çalışılmış olması çeşitlilik bakımından pozitif bir bulgudur. Bu konu alanları içerisinde hem yüksek lisans hem de doktora alanında en fazla çalışılan konu alanı “medya okuryazarlığı” becerisidir. Medya Okuryazarlığı ile ilgili lisansüstü tezlerle ilişkin daha ayrıntılı bilgi için, Erdem (2018) ve Maden, Maden, Banaz (2017)'in çalışmaları incelenebilir. Yüksek lisansta 5 doktora da 3 olmak üzere 31 tezin 8'i medya okuryazarlığı becerisi üzerinedir. Bu beceriyi 3'er tez ile finansal okuryazarlık ve siyaset okuryazarlığı becerisi takip etmektedir.

Sosyal Bilgiler Eğitimi okuryazarlık becerilerini inceleyen lisansüstü tezleri araştırma yöntemleri açısından incelendiğinde nicel yöntem en fazla kullanılan yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Oğuz-Haçat ve Demir (2019), Dilek ve ark. (2018) ve İbret ve Yılmaz (2019) çalışmaları sonucunda aynı doğrultu da bir sonuca ulaşmıştır. Özellikle yüksek lisans alanında nicel yöntem kullanma oranı çok daha fazladır. Doktora tezleri açısından bu durum farklıdır. Karma yöntem doktora tezlerinde en fazla tercih edilen araştırma yöntemidir. Tarman ve ark. (2011) çalışmalarında, Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinde en fazla karma yöntem kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu doğrultuda çalışmamızla paralellik göstermektedir. Nitel yöntem diğer yöntemlere göre her iki lisansüstü alanında da en az kullanılan yöntemdir.

Lisansüstü tezlerinin araştırmacı cinsiyetine göre dağılımları incelendiğinde erkek araştırmacıların sayısal olarak önde olduğu tespit edilmiştir. Canbulut ve ark. (2016), Öner ve Öner (2017) ve Oğuz-Haçat ve Demir (2018) çalışmalarında erkek araştırmacıların nicelik olarak bir üstünlüğe sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Doktora

tezlerinde eşit olan sayı yüksek lisans tezlerinde erkek araştırmacıların lehine farklılık göstermiştir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan okuryazarlık becerisi özelindeki lisansüstü tezleri örneklem grupları açısından incelendiğinde 3 farklı grupla çalışma yapıldığı görülmektedir. Öğretmen adayları en fazla çalışılan örneklem grubunu teşkil ederken en az çalışılan örneklem grubu ise öğretmenlerdir. Göktaş ve ark. (2012) araştırmalarında, çalışmalarda çalışma grubu olarak en fazla öğretmen adaylarının tercih edilmesini daha kolay ulaşılabilir bir grup olmalarına bağlamıştır.

Öneriler

Çalışmalarda örneklem grubu daha çok öğretmen adayları olarak seçilmektedir. Ortaokul öğrencileri, öğretmenler ve konu ile alakalı diğer örneklem grupları ile daha fazla çalışma yürütülerek farklı bakış açıları geliştirilebilir.

Özellikle yüksek lisans tezlerinden karma yöntem kullanılarak daha derinlemesine sonuçlar elde edilebilir.

21. yüzyılın gereksinimlerine uygun ve geleceğe ışık tutan yeni okuryazarlık alanları hakkında lisansüstü tezleri çalışılabilir.

Kaynakça

Adalar, H. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitiminde Finansal Okuryazarlık Ve Öğretimi: Bir Model Önerisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Altınbilek, M. S. & Sanalan V. A. (2005). Coğrafya okuryazarlığı I. Doğu Coğrafya Dergisi, 13 (341-357).

Altun, A. (2005). Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar. Ankara: Anı Yayıncılık.

Altun, A. (2010). Medya Okuryazarlığının Sosyal Bilgiler Programlarıyla İlişkilendirilmesi Ve Öğretim. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Altun, A. (2013). Yapılandırmacı yaklaşım, sosyal bilgiler programları ve ders kitapları., B. Akbaba (Editör). Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. Değerler Eğitimi Dergisi, 7(17), 9-26.

Aşıcı, M. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Harita Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Abant İzzet Baysal

Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 16, (USBES Özel Sayı II), 1522-1542.

Azrak, Y. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Ölçme-Değerlendirme Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

Baysan, P. (2018). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yayımlanan Tezlerin Araştırılması: Bir İçerik Analizi Çalışması. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi , 22 (2) , 581-602 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/38760/331020>

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Canbulut, T., Avcı, G.& Sipahi, S. (2016). ABD ve Kanada’da Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, XVII, 2: 351-370.

Cendek, M. E. (2015). Öğrencilerde Harita Okuryazarlığının Geliştirilmesine İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çakır, A. (2019). İlköğretim 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yansıtıcı Düşünme Etkinliklerinin Öğrencilerin Tarihsel Okuryazarlık Başarılarına Ve Tutumlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Çelik T. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Bakış Açısı Geliştirmelerinde Medya Okuryazarlığı Dersinin Rolüne İlişkin Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç ve materyal kullanımının önemi., R. Sever ve E. Koçoğlu. (Editörler). Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 39-68.

Çinelioğlu, G. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Demir, A. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Demir, A. G. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Siyaset Okuryazarlık Durumları (İnönü Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Dilek, A., Baysan, S. & Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: Bir içerik analizi çalışması. Turkish Journal of Social Research/Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 22(2).

Dolanbay, H. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Yönelik Medya Okuryazarlığı Eğitimi Modeli. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Er, T. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

Erdem, C. (2018). Medya Okuryazarlığı Araştırmalarında Eğilimler: Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi , 11 (4) , 693-717 . DOI: 10.30831/akukeyg.390260

Faiz, M. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlık durumları. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gençtürk, E. (2009). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Göktaş, Y., Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M. & Sözbilir, M. (2012). Türkiye’deki eğitim araştırmalarında eğilimler: Bir içerik analizi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 12, 177-199.

Gönfer, B. (2017). Sosyal Bilgiler Dersinde Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Güneş, F. (2000). Okuma-yazma öğretimi ve beyin teknolojisi. Ankara: Ocak Yayınları.

Güney, B. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımlarının Medya Okuryazarlık Düzeyinde Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

İbret, B. & Yılmaz, O. (2019). Sosyal Bilgilerde Çevre Eğitimi: Lisansüstü Çalışmalara Ait Bir İnceleme. *Anadolu Journal Of Educational Sciences International* , 9 (2) , 431-449 . Doi: 10.18039/Ajesi.577249

Kara, H. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Hukuk Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

Karasu Avcı, E. & İbret, B. Ü. (2018). Toplumsal kimliğin oluşumunda sosyal bilgiler dersinin rolünün incelenmesi: sosyal bilgiler öğretim programları (1968, 1998, 2005). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(29), 336-376.

Karatekin, K. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kaymakçı, S. (2017). Türkiye’de Tarih Öğretiminin Yönelimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Xxvi, 6: 2153-2172.

Keçe, M. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yararlanılan Sınıf İçi Tarihi Roman Kullanım Tekniklerinin Öğrencilerin Tarih Okuryazarlığı Düzeylerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kurtulmuş, T. (2014). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Medya Okur-Yazarlığı Dersinin Ortaokul Öğrencilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri

Kranda, S. (2018). 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Grafik Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Maden, S., Maden, A. ve Banaz, E. (2017). Medya okuryazarlığı ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5 (1), 588-605.

MEB, (2018). Bilim uygulamaları dersi öğretim programı (ortaokul ve imam hatip ortaokulu 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için), Ankara: MEB Yayınları.

MEB (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Ankara: MEB Yayınları.

Oğuz, S. (2013). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Eğitimi Çerçevesinde Hukuk Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Oğuz Haçat, S. & Demir, F. (2018). Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* , 6 (15) , 948-973 . Doi: 10.33692/Avrasyad.510136,

Oğuz Haçat, S. & Demir, F. (2019). Eğitim Alanında Okuryazarlık Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Analizi, *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi Cilt 3, Sayı 2, Yıl 2019*, 116-145.

Önal, İ. (2010). Tarihsel Değişim Sürecinde Yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11 (1), 101-121.

Öner, G, Öner, D. (2017). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafya Konuları Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir Analiz ve Bibliyografya Çalışması. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34 (2) , 13-34 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buje/issue/37026/424747>

Özel, A. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Algılarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kütahya.

Öztürk, C. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara: Pegem Akademi.

Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. Bayram Tay, Adem Öcal (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler öğretimi* (s. 2-16). Ankara: Pegem Akademi.

Sever, R. (2015). Sosyal bilgiler öğretimi. Nobel Yayıncılık

Sözen, E. & Ada, S. (2018). 2005 ve 2018 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının (SBDÖP)

Karşılaştırılması, Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi e-ISSN:2148-2667 2018 – 6 (1), 53-71

Şahin, M., Gögebakan-Yıldız, D. & Duman, R. (2011). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme, *Journal of Social Studies Education Research*, 2(2), 96-121.

Süntar-Akhan, N. E. (2010). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğrencilerinde Ekonomi Okuryazarlığının Durumu Ve Geliştirilmesi., Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tarman, B., Güven, C. & Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi ve Alana Katkıları, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 32*, Sayfa 391-410, 2011

Tepe, U. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlığa İlişkin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Tunç-Şahin, C. (2008). İlköğretim Öğrencilerinin (4. Ve 5. Sınıf) Sosyal Bilgiler Dersinde "Metni Anlamaya", "Yorumlamaya Ve Sorgulamaya" Yönelik Bilimsel Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Tunç-Şahin, C. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilimsel Okuryazarlıklarının Geliştirilmesi: 'Bilim Teknoloji Sosyal Değişme' Dersinin Eylem Araştırması İle Tasarlanması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tünkler, V. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tamamlayıcı Ölçme-Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Okuryazarlık Düzeylerinin Mikroöğretim Aracılığıyla Geliştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Türkiye Bilimler Akademisi (2011). Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü 1-Sosyal Bilimler. İstanbul: Yeni Reform.

Uyar, F. O. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre Coğrafya Okuryazarlığı Ve Öğretimi. Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Yaman, C. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Aday-

larının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

Yıldırım, Ş. (2017). Türkçe Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Medya Okuryazarlığı Eğitimi İle İlgili Becerileri Ve Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yiğit, Ö. E. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlığı Düzeylerinin Ve Teknoloji İle Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.